

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgeva ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dveh kratki po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naj nas sovražijo, da se nas le boje.

„Arbeiterzeitung“ prinaša članek, v katerem dokazuje, da je ravno vsenemška oholost omogočila ententi, pridobiti za vojno svoje lašne narode in spraviti polagoma na svojo stran malone ves civilizirani svet.

Nemški narod so imenovali nekoč „narod pesnikov in mislecev“, „narod idealistov“. Toda uspehi Bismarckove državne umetnosti in Molikejeve zmage so Nemce docela oslepili, tako da smatrajo posledaj bajonete in kanone za vir vse moči, denar in zemeljske zaklade za vir vsega blagostanja. Nasproti ostalemu svetu je zavzela stališče v smislu gesla: „Naj nas le sovražijo, da se nas le boje“. Pozabili so, da so še drugi viri moči nego vojaški, da nihče ne kaznovan ne izziva moralnega prepričanja, v katerem žive narodi in da nikdar ne izostane kazni, ako kdo vsem drugim narodom napove, da ne pozna nobenih splošno človeških vrednot, kadar gre za koristi lastne dežele. Tisti Vsenemci, ki divjajo danes proti samoodločbi narodov, proti sporazumu in spravi med narodi, ki še danes, v tej vojni proti celemu svetu, pričakujejo vso rešitev edinole od meča, oni so bili, ki so vzbudili sovraštvo sveta, ki so poglani ves svet v vojno proti osrednjima velesilama. In kaj so ti ljudje počeli še tekom vojne! Kako so govorili o prekršitvi belgijske nevtralnosti, kakor o stvari, ki se ude ob sebi, češ: kaj bo meču kos papirja! Kako so zasmehovali žrtve Zepelinovih na London in zbijali šale z nedolžnimi, žrtvami torpediranih potniških parnikov! Kako so slavili največje vojne grozovitosti tudi proti brezbrambnim in nedolžnim! Kaj čuda, da je narod za narodom stopil na stran entente in poln sovrašstva do nemškega pograbil za meč. Vsenemci so obetali nemškemu narodu moč in oblast; toda na slabem temelju počiva moč naroda, katerega sovražijo vsi drugi narodi. Vsenemci so nam obetali gospodarsko blaginjo; toda sovraštvo je slab edjemalec in tudi najpopolnejši „zmagoviti mir“ ne more nikogar prisiliti, da bi kupoval nemško blago. Vsenemški pohlep po moči in bogastvu je dosegel ravno nasprotno, kar je nameraval. Strahovita izkušnja te vojne sili nemški narod na druga pota! Pokažimo svetu, da Vsenemci nimajo pravice govoriti v imenu nemškega naroda v Nemčiji in Avstriji! Da spoštujemo pravico do samoodločbe nam sosednih narodov tudi tedaj, če ne izpade v naš prid! Da svojih nasprotnikov nečemo prevariti, niti jim storiti nasilja, marveč da hočemo sodelovati za skupno pravico vseh narodov, da bodi v bodoče izključeno vsako nasilje naroda proti narodu. Proč z govorjenjem o teritorialnih osvojitvah! Osvojiti hočemo edinole prijateljstvo in mir z narodi vsega sveta.

Ljudsko zdravstvo v Nemčiji.

Invalidne zavarovalnice imajo pravico med drugim, da v obrambo preteče invalidnosti odrede že prej zdravljenje. Na podlagi te pravice so nemške invalidne za-

varovalnice pričele boj proti tuberkulozi. V prvi vrsti so osnovali zdravilišča za tuberkulozne bolnike deloma same, deloma so pa dale denar za ustanovitev takih zdravilišč. V Nemčiji imajo okoli 16.000 postelj v teh zdraviliščih, v katerih je bilo leta 1912 oskrbovanih 84.861 oseb na stroške invalidnih zavarovalnic. V tem letu so plačale invalidne zavarovalnice za preskrbo 19 milijonov mark. Od leta 1897 pa do leta 1912 je bilo v teh zavodih na stroške invalidnih zavarovalnic 414.000 oseb, kar je veljalo zavarovalnice nad 154 milijonov mark. Berlinska deželna zavarovalnica je oskrbovala v enem letu na svoje stroške 3745 oseb in je imela s tem 1.14 milijonov mark izdatkov. Ima svoje zdravilišče za bolnike na pljučih, in sicer za 480 moških in 346 žen in poleg tega še zdravilišče za tuberkulozne bolnike z 42 posteljami za moške in 42 za ženske bolnike, in v Berlinu še razen tega šest oskrbovališč za tuberkulozne bolnike sploh.

Razen teh direktnih ustanov proti tuberkulozi imajo invalidne zavarovalnice še mnogo drugih ustanov proti omejevanju tuberkuloze med ljudstvom. Iz posodila je do leta 1915 1323.5 milijonov mark v splošno koristne namene. Od tega zneska se je porabilo 558.1 milijonov mark za prireditve delavskih stanovanj za tuberkulozne bolnike, 148.9 milijonov mark za gradbo bolnišnic in zdravilišč za tuberkulozne bolnike, 798 milijonov mark za ljudske kopelji in v izboljšavo kanalizacije in druge javne zdravstvene namene. Dostavljamo še, da so izdale v letu 1915 46.23 milijonov mark za olajšanje vojne bede. Mi v Avstriji čakamo že precej dolgo na uvedbo invalidnega zavarovanja.

Dodatek VI k pravilom br. skladnice eraričnega rudnika v Idriji.

Na izrednem občnem zboru dne 6. prosinca 1918 se je enoglasno sklenila naslednja sprememba pravil:

Kot zadnji odstavek je k § 21 in 76 pravil br. skladnice dodati:

Vzvrtno od 1. januarja 1915 naprej se ima ostalim po ubitih, kateri imajo pravico do zavarovanja zoper nezgode, izplačati razlika med provizijo in rento zoper nezgode, kot dodatek k tej renti iz br. skl. ako presega provizorija, ki mu po pravilih br. skl. pripada nezgodno rento.

Zadevajoč odmero provizije za ponesrečence in za ostale po v službi ponesrečenih članov br. skl. ostanejo v veljavi določila pravil br. skl. § 21 in 76 ne glede na zavarovanje rudarjev zoper nezgode na podlagi ces. naredb z dne 7. aprila 1914, drž. zak. št. 80 (dodatek IV § 14 teh pravil), tako, da se prepereči vsako prikrajšanje imenovanih zaradi omenjene postavne uravnave zavarovanja zoper nezgode.

Zneski za poravnavo delnih rent od nezgodnih rent, ki jih ima plačati br. skl. (razlika med provizijo in nezgodno rento) plača jih v vsakem posameznem slučaju provizijska blagajna in erar po do sedaj pri izplačevanju provizij navadnem razmerju.

Domači pregled.

Žepni koledarji za leto 1918 so dostikani in se razpošljejo prve dni prihodnjega tedna. Vsebinsko je naslednja (splošna.) Koledar, Vijakova vijuga, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštna in brzojavna tarifa, Kako reklamiramo časopise, Teža 1 kubičnega metra in 1 hektolitra Rastopilna stopinja nekaterih teles (kovin), Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi, Stare in nove mere, Čas beži, Rimske številke, O cesarski naredbi o mezdah in pritožbenih komisijah, Sprememba zakonskih določb o službeni pogodbi, Nekaj določb iz bolniškozavarovalnega zakona, Kako dolgo se morajo potrjeni računi skrajnavati?, Povrnitev škode na zaslužku ob epidemijah, Novi zavarovalni zakon zoper nezgode, Sodba ministra o neorganiziranem delavcu, Zakaj sem strokovno organiziran, Kaj morajo obsegati naznanila nezdod, Beleške. — Cena K 1.50, po pošti 10 v več.

Zveza delavskih društev za Kranjsko, Primorsko, Stajersko in Koroško v Ljubljani je imela svojo sejo dne 9. t. m. in se je odbor konstituiral tako-le: ss. Milnar Ivan, načelnik; Zore Viktor, tajnik; Hlebš Ivan, blagajnik; odborniki: Bevc Anton, Brozovič Jurij, Petejan Jožef in Zupan Jožef. Odbor vabi tem potom vse krajevne skupine, ki se še niso prijavile, se ne mudoma prijavijo. Naša dolžnost je, da se združimo tudi v tej zvezi in skupno pospešujemo razvoj strokovnih organizacij, ki so tudi po vseh naših krajih nujno potrebne zlasti z ozirom na bližajočo se konec vojne, ko bodo gospodarske razmere zahtevale posebno pozornost delavstva. Zveza daje vsakršna pojasnila o delavskih vprašanjih in o organizaciji, oziroma daje pojasnila, kam se naj delavci obračajo v takih vprašanjih. Vse dopise sprejema za Zvezo tajnik s. Viktor Zore, Ljubljana, Šelenburgeva ulica 6/L.

Umrl je sodrug Engelbert Pernertorfer, državni poslanec in podpredsednik državne zbornice. Pokojnik je bil mnogo let vrlo delaven propagator socialno-demokratske misli. Leta 1896 je govoril tudi v Ljubljani na ljudskem shodu na Virantovem vrtu. Njegovo stremljenje se je izražalo v kulturnem oziru in se je izredno zavzemal za kulturno delo med nemškim narodom. Bil je tudi uvažen politični pisatelj. Slava njegovemu spominu!

Prostovoljni vstop 1. 1900 rojenih črnovojnikov v armado in mornarico. Leta 1900. rojeni črnovojniški obvezanci, ki nimajo ne brezpogojne ne pogojne pravice do enoletnega prostovoljstva, si morejo izbrati četo, pri kateri žele odslužiti svojo službeno dolžnost, to je ali pri kavaleriji, poljski ogrski ali trdnjavski artiljeriji, pri pionirjih ali saperjih ali pa pri vojni mornarici, pod naslednjimi pogoji: oglašiti se morajo za vstop prostovoljno in se obvezati, da bodo služili tri oziroma štiri leta (v mornarici) v prezenčni službi in predpisano dobo v rezervi ter se odpovedati morebitni pravici do dveletne službe. Sprejmejo se le tisti, ki so na prebiranju spoznani kot sposobni za službo z orožjem. Pravilno opremljene prošnje za sprejem, ki naj se jim priloži tudi črnovojniška legitimacija, naj se pošljejo neposredno na nadomestno po-

veljstvo čete, h kateri želi prosilec priti. sto velja za prostovoljni vstop v domobranstvo.

Seje poslanske zbornice zopet odgledene? Kakor smo poročali, je predsednik poslanske zbornice dr. Gross odredil v sporazumu z vlado, da naj se prihodnja seja poslanske zbornice vrši 15. t. m. Vlada je na to pristala, ker je bila mnenja, da bo do takrat separatu mir z Rusijo že podpisan in da torej razprave v poslanski zbornici ne morejo več „škodovati“. Vsled preobrata v Brestu Litovskem pa je vlada prišla do prepričanja, da bi sklicanje državnega zbora sedaj ne bilo „dobro“ (za njo!) in z Dunaja že poročajo, da so seje poslanske zbornice odložene na 22. t. m.

Begunski zakon sankcioniran. Cesar je sankcioniral begunski zakon 31. decembra 1917. Zakon je tako stopil v veljavo in se morejo oni, ki imajo vsled evakuacije pravico do naknadne podpore do višine 500 kron na osebo, obrniti z utemeljeno prošnjo radi tega izplačila na pristojno oblast, ki jim nakazuje podporo.

Pr tožbe zaradi podeljevanja vzdrževalnih podpor pribajajo dan na dan. Ljudstvo silno mnogo trpi v sedanjem času zaradi vojnih razmer. Nima kruha, ne obleke, slaba stanovanja in še tiste vzdrževalne podpore, do katere ima pravico, ne dobi o pravem času. Možje, očetje, sinovi so v vojski, a doma ne dobe svojci tega, kar jim gre. Vojna traja že tri in pol leta, pa še vedno ni rešeno to vprašanje, dasi je že nad pol leta, odkar so izšle zadnje odredbe glede vzdrževalnih prispevkov. V Ljubljani že prevladuje mnenje, da je podeljevanje vzdrževalnih podpor odvisno le od dobre volje g. vladnega svetnika barona Schönbergerja, ki je izredno nervozen in že velja pregovor, da treba biti z njim previden, zakaj od njegove dobre volje je vse odvisno. Toda to pri pravicah ne sme biti merodajno. Rešijo naj se akti takoj, proč z birokratizmom, zlasti ker je bilo dovelj časa, da so se vse stvari že kdaj uredile in bi se lahko vzdrževalnina brez daljših cvir takoj nakazovala. Zavlačevanje izplačila vzdrževalnih podpor je krivica in nepotrebno mučenje trpečega ljudstva. Vsaj mi menimo, da bi se take stvari prav lahko odpravile.

Zagorje ob Savi. Dne 3. t. m. ob 4 zjutraj se je pripetila v kisovškem rovu smrtna nezgoda. Rudarja Hribovšek Jakob in Roter Jožef sta pobirala ostanke premoaga. V tem je popustilo oporno lesovje in rov se je na dotičnem mestu sesedel. Hribovšek je mrtev, Roter pa ranjen in prestrašen. Hribovšek je bil član strokovne organizacije. Take nezgode se dogajajo zaradi tega večkrat, ker delavce preveč priganjajo. Ta pripomba naj velja tudi rudniškemu uradu, kadar pride centrala trboveljske premogokopne družbe s trditvijo, da delajo rudarji pasivno resistenco; zakaj, če bi jo delali, ne bi se dogajale take nesreče.

Zanimivo priznanje. Dr. Lovro Pogacnik je med drugim na shodu na Vrhniki (glej Slovenec od 5. jan. 1918) povedal tudi to-le: „Ne samo pri železnih, pri sodnih, pri vladi, pri c. kr. okrajnih glavarstvih, pri šolah so hoteli vpeljati nemški uradni jezik. To je taka nesramnost, da moramo na ves glas govoriti, da v Avstriji tega nikomur ne dovoljujemo. Stürgkh je imel že cesarsko naredbo spisano, da bi jo drugi dan izpeljal; dan poprej ga pa je Fritz Adler ustrelil. Wolf je bil tako neumen, da nam je to povedal“. Prosimo, da si naši čitatelji to priznanje zapomnijo.

Pošiljanje čeških listov v tujino prepovedano. Brnske „Lidove Noviny“ poročajo, da je pošiljanje čeških listov iz Avstrije v tujino prepovedano. „Slovenski Narod“ poroča, da tudi jugoslovanski listi ne smejo več čez črno-zolto mejo.

Kako je v Gorici. Gorica se oživlja. Nad 1500 oseb je sedaj že v mestu. In to brez tujih ljudi in onih iz okolice, ki prihajajo ogledovat si to nesrečno deželo. Go-

stilen je v mestu že 14, pa dve mesnici. Vino točijo po K 4 in 4:80 liter. Meso je po K 4:60 in 6. Za vodo je sedaj slabo, ker vodovod ne deluje že nekaj dni. Pekarna je ena sama. Kruh deli na listke mestna aprovizacija. Železnica vodi že do Gorice, a poštni promet z zavitki do 5 kg začne delovati s 15. t. m. Pismonoši sta v mestu 2. Ekspresna pisma se dostavljajo kot navadna. Dan na dan se dogaja kaka nesreča z granatami in šrapneli ker je še vedno veliko municije po cestah in v jarkih. Solkanski most bo popravljen v kratkem. V Brdih so ljudje rajši dajali riž — živalim, ali sedaj je že konec te obilice. Še za denar dobivajo ljudje težko živeža. V Gorici ni še nobenega fotografa. Prvi ki pride, bo imel veliko dela. Istotako naj se pripravijo zidarji, mizarji in drugi rokodelci za spomlad, ker bo gotovo veliko dela.

Goljuf je z nadomestili. Dunajski urad, ki zasleduje vojne oderuhe, je izročil sodišču trdko Adler & Sohn, Rasumofskygasse števil. 27, ki je izdelovala nadomestilo za rum „Rumafior“. To brozgo je razpečeval Ludvik Asenbauer, ki je prejemal od izdelovalca blago v sodih, liter po 5 kron. Asenbauer je natočil to brozgo v steklenice in prodajal liter po 8 kron. Urad je dal „rum“ preiskati. Preiskava je dognala da ima ta „rum“ 99 odstotkov vode in 1 odstotek vinskega kamna, nekaj umetnega rumu in za parfem je bilo dodano eterično olje.

Kriza v ogrski vladi. Iz Budimpešte poročajo, da se ministrskemu predsedniku dr. Wekerleju dosedaj ni posrečilo pridobiti cesarjevega privoljenja za program nove madžarske vladine stranke, katere glavna zahteva naj bi bila popolna delitev sedanje skupne armade. Zatrjujejo, da je izključeno, da bi vladar privolil v popolno raztrganje armade. Zato se govori, da je v ministristvu izbruhnila resna kriza in da je računati z odstopom kabineta. S tem bi padla tudi volilna reforma.

Wekerle o miru. Ogrski ministrski predsednik, ki je nekaj dni v Berlinu, je dejal nekemu časnikarju: Upam, da sklenemo z Rusijo preliminarni mir. Na splošni mir ne upam, vendar se mi pa zdi, da je Anglija naklonjena miru.

Ogrski ministrski predsednik, Wekerle, je bil več dni na Dunaju, kjer je predložil cesarju skupen program strank, ki podpirajo vlado. Te stranke ogrske poslanske zbornice so neodvisna stranka, ustavna in ljudska stranka. Postopanje, da odobri vladar program strank, je povsem nenavadno in gotovi povodi so morali biti merodajni za tako postopanje. V resnici ne gre za odobritev programa, temveč za koncesijo, ki naj jo napravi krona in ki se odene v političen program. Nova enotna stranka zahteva namreč, da se organizira narodna ogrska armada. Vodstvo, izobrazba in uprava naj ostane sicer še vnaprej enotna, toda ogrski častniki in ogrsko moštvo naj tvori narodno armado, ki bi bila enotna z avstrijsko le v vodstvu, izobrazbi in upravi, drugače pa bi bila povsem samostojna. Ogrski ministrski predsednik je predložil ta načrt cesarju, ki se pa še ni odločil.

Mirovne demonstracije v Budimpešti. Iz Budimpešte poročajo: V soboto 5. t. m. in včeraj v nedeljo so se vršile v Budimpešti burne demonstracije za mir. V posameznih mestnih delih je prišlo do velikih izgrediv. Mnogo trgovin in kavaren je bilo demoliranih. Intervenirati je moralo vojaštvo. Podrobnosti še niso znane.

Novo velepodjetje v Zagrebu. Vladi mir Arko in Karl Ebenspanger sta ustanovila v Zagrebu novo veliko tovarno konjaka. Podjetje je financirano z 12 milijoni K. Dolej je nakupljenega za tovarno 30 000 hl vina za predelavo v konjak, ki ga bo uvažala tovarna večinoma na Poljsko in Švico.

Cigarete V bodoče se bodo izdelovale le sledeče cigarete: egiptovske, dames, šport, dame in ogrske. Od cigaret-

nih tobakov nova „cesarska mešanica“, fini turški v zavitkih po 100 gramov, turški v malih zavitkih, macedonski po 25 gramov, fini hercegovski in najfinejši ogrski.

Promet s cevji. V smislu naredbe trgovskega ministrstva z dne 13. decembra 1917, drž. zak. št. 482 se sme novo, kakor staro obuvati prodajati konsumentom izključno le proti izkaznicam. V splošnem veljajo analogna določila kot pri prometu z blagom in obleko. Do definitivne ureditve bo v najnujnejšem slučaju izdala izkaznice za mesto Ljubljana deželna poslovalnica za preskrbo prebivalstva z obleko (Šolski drevored št. 2), na deželi pa pristojna okrajn. glavarstva.

Knjiga ruskih humoresk. V založbi „Zvezne tiskarne“ v Ljubljani je izšla za božič 1917 elegantna knjiga 19 izvrstnih humoresk in satir dveh ruskih pisateljev Vladimir Azova in Teffi. Oba avtorja so zelo ugledna ruska humorista in glavna sodelavca ruskih satiričnih časopisov. Vladimir Azov se je narodil l. 1873 v Kerču tab Azovskem morju kot sin zdravnika ter se piše Vlad. Aleks. Aškenazi; študiral je v Petrogradu, Parizu in v Švici, bil je žurnalst, gledališki poročevalec, urednik in je danes produktiven pisatelj. Teffi je pseudonim gospe Nadježde Aleksandrove Bučinske, rojene Lochvicke; rojena je bila l. 1875 v Petrogradu kot hči rus. vseučil. profesorja in odvjetnika. Spočetka lirski in politično satirični poeta, se je kasneje posvetila humoreskam in satiram v prozi ter dosegla izredno popularnost. Ruske homatije tudi Slovence danes zanimajo, in ruske knjige se čitajo danes več kakor kdajkoli. Zato pa je ta nova knjiga za lanski božič prav posebno dobrodošla, in kar nič ne dvomimo, da najde čim največ prijateljev. Elegantna knjiga obsega 184 str. in stane za naročnike „Ted. Slik“ in „Slovana“ broš. K 3.—, vez. K 4:50 s poštino vred. Knjigo pošljemo le, če se denar vnaprej pošlje ali po povzetju. Povzetje podraži knjigo za 72 v. Za naročnike in po knjigarnah stane knjiga broš. 3:60 K, vez. pa 5:20. — Koncem januarja 1918 izide II. zvezek humoresk.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. V svetovni tragediji ni še nobene bistvene izpremembe. Mirovna pogajanja se v Brest Litovsku nadaljujejo, dasi je že bila nevarnost, da se prekinajo. Nemci so svoje zahve glede samoodločevanja narodov izpremenili, kar je bilo le logično. Če se z Rusijo ne sklene poseben mir, grozi razvoju svetovne vojne velika katastrofa v dveh smereh: ali bodo šibkejšje vojne stranke poponoma gospodarsko in moralno uničene ali pa se utegne vojna vleči še leta in leta. Položaj je tak, da če ne nastane v razmerju vojujočih sil bistvena sprememba, da se izcimi iz te vojne nekaka dolgotrajna vojna na življenje in smrt: vojske si bodo stale nasproti mesece in mesece, lahko tudi še več let, ne da bi dosegle kak primeren uspeh. Če je tako vojno stanje v interesu človeštva, to je drugo vprašanje. Že zadnji dogodki v Brest-Litovsku so dali povod novemu hujškanju v deželah sporazuma, pa tudi v Avstro-Ogrski in Nemčiji so konservativci in vsenemci pridno na delu za nadaljevanje vojne. In z veseljem moramo konstatirati, da se je pričelo delavstvo po vseh deželah z večjo odločnostjo zavzemati za mirovni ključ ruske revolucionarne vlade. Ojira, da ti pojavi nimajo večjega uspeha, je le netaktnost nemške diplomacije, ki se upira z vso silo vsem demokratičnim pojavom. — Z bojišč ni posebnih novosti. Na italijanski fronti se vrše boji na tirolski in beneški bojni črti. V Benečiji so se umaknile avstrijske čete v zgrajene pozicije, na Tirolskem pa še vedno prodirajo sunkoma, dasi je vreme jako neugodno. Enako se vr e tudi na francoskem in flanderskem bojišču posamezni boji. Na tem bojišču se pripravljata obe vojski na

ofenzivo, ki bo morda najbolj krvava izmed vseh bitk sedanje svetovne vojne. Ni pa gotovo, ali bo odločilna ali ne. Če sodimo po razpoloženju, moramo žal priznati to, kar smo že nešteto krat konstatirali, da menda odločilne bitke sploh ne bo, da je vsa vojna že zapadla nekakemu marazmu, in more prinesiti rešitev iz te krize edino le mir. Upajmo, da se svet kmalu spametuje in neha služiti uničevalnemu imperializmu. Pojavljajo se znaki; pojavlja se volja človeštva.

Mirovno vprašanje. O pogajanjih v Brestu Litovskem piše berlinski demokratičen list „Welt am Montag“ sledeče: „Prav obžalovanja vredno je odkrito nasprotstvo, ki ga je našla ruska zahteva, da naj odločijo doslej nesamostojne narodne skupine s splošnim glasovanjem o svoje usodi. Splošno glasovanje je ena izmed temeljnih zahtev demokratičnega mirovnega sklepa. Razumljivo je, da polagajo boljševiki na to zahtevo odločilno važnost. Nobena stvar ne utrdi bodočega mirovnega stanja trajnejše, kakor to, če pripada vsak narod in vsak narodni del k oni državni tvorbi, h kateri ima nagnjenje. Končno niso države same sebi namen, temveč obstajajo zaradi ljudi. Samoodločevanje narodov je grof Hertling svečano priznal. Toda nemška vlada pojmuje to drugače, kakor pojmujejo običajno samoodločevanje demokratije. Rusi kot demokratije zahtevajo, naj se izjavi prebivalstvo Kurlandske, Litvanske i. t. d. svobodno, ako hoče pripadati k tej ali oni državi, ali če hoče tvoriti svojo državo. To voljo naj pa izrazi takrat, ko ne bo vojaštva v deželi. Nemški delegatje pa zastopajo mnenje, da so sklepi deželnih zborov sklicanih v vojnih razmerah, že jasno izražena ljudska volja v Kurlandski, Litvanski i. t. d. Nasprotstvo med obema stališči je veliko. Katero stališče je pa bolj demokratično, to je jasno.

Mirovna pogajanja med Rusijo in osrednjimi državami so se bila že takorekoč pretrgala, ker Nemčija noče priznati samoodločevanja narodov v zasedenih pokrajinah. Ruska vlada je zahtevala, da se izvrši ljudsko glasovanje popolnoma svobodno; to pa je mogoče le, če Nemčija umakne svoje čete in izvrše glasovanje prebivalci sami ne pa pod vodstvom nemških oblasti. Dalje so Rusi predlagali, da naj se pogajanja vrše v kakem nevtralnem kraju. Oba ta predloga so centralne države zavrnila kljub izjavam grofov Czernina in Hertlinga, ki sta zlasti samoodločevanje narodov priznala v svojih izjavah. Ruska vlada kljub temu odgovoru ni prekinila mirovnih pogajanj, marveč je izjavila, da se hoče še dalje pogajati, ker resno želi pošten mir. V Brest-Litovsk je prišel tudi Trockij in pogajanja se nadaljujejo. Centralne države so se v tem primeru postavile na stališče, ki nedvomno dokazuje sporazumu, da izjave zunanjih ministrov niso bile dovolj precizirane in da še vedno ne priznavajo načela, ki ga sporazum navaja sicer le kot krinko imperialistične vojne politike. To mora zbuditi v sporazumu le nevoljo, le nadaljne hujkanje proti osrednji Evropi in nedogledno podaljšati svetovno vojno. Samoodločevanje narodov je načelno vprašanje, vprašanje kraja pogajanj pa le formalnega pomena. Prvemu vprašanju so se centralne države že akomodirale; zakaj to sedaj taje? Drugo vprašanje je pa malenkostno. Gorje svetovne vojne je veliko, večje kakor bi ga mogla povzročiti kakršna koli katastrofa. In zaradi stvari in malenkosti naj se to gorje še zgolj zaradi kapitalistov in manjše nekaterih strank nadaljuje? Diplomati, ne narodi, ne ljudstva, si nalogajo velikansko odgovornost, ki ne ostane brez obračuna, če zakrvice po nepotrebnem nadaljne prelivanje krvi. Za človeštvo je rešitev mir, in ta mora priti.

Premestitev kraja mirovnih pogajanj. Angleški listi so poročali, da boljševiki ne zahtevajo, da se premesti mirovni posvet v Stockholm, predlagali bodo marveč tudi Haag in Kodanj. „Times“ so poročale iz

Petrograda, da so izbrali Rusi Bern za kraj mirovnih pogajanj.

Kako se izvede samoodločba narodov. Kancler je izjavil poslancem, da bo popolnoma lojalno izvedel samoodločbo narodov, ko bodo dotična ozemlja naše čete zapustile. Izprazniti je pa mogoče zasedene kraje šele potem, ko bo ruska armada demobilizirana.

Hišna preiskava pri „Avantiju“. Hišne preiskave v socialno demokratičnem delavskem domu in v stanovanju članov načelstva so bila brezuspešna. „Avantij“ pravi, da vodijo socialni demokratje boj za svojo pravico vedno odkrito.

Enotna obleka v Nemčiji. Iz Berlina poročajo: Enotna obleka v Nemčiji, ki je že pripravljena za trgovino, je dvojne baže: Na prvem mestu je preprosta enostavna obleka, obstoječa iz zaprtega suknjiča in hlače, brez telovnika in podlage, da se čim manj blaga porabi, a na drugem mestu je obleka s telovnikom. Blago in način dela je različen. Po teh se ravna tudi cene, ki so v prvi vrsti 65 mark, a pri drugi od 75 do 150 mark.

Zenska mirovna konferenca. Ustrezajoč željam ženskih organizacij v vojujočih se državah, je sklenil „Švicarski ženski odbor za trajen mir“, da priredi mednarodno žensko konferenco v Bernu, ki bo trajala od 3. do 8. marca. Na konferenco so povabljene vse ženske organizacije v vojujočih se državah in v nevtralnih deželah.

O Trockem pricaša „Slovenski Narod“ vse mogoče. Pobere, kar kje najde — ali seve išče le ono, kar bi moža osmešilo ali ponižalo. V „N. L.“, ki so drugače vir modrosti „Slovenskega Naroda“ piše o boljševiku Trockem gosp. Hlavaty, bivši knjigovodja Brandove knjigarne med drugim to-le: Bil je mož milega in prijetnega obnašanja, simpatičen, nastopal je fino. Osebnost zelo šarmanten, v političnih razgovorih previden. Zanimal se je zelo za razmere med češko in nemško socialno demokracijo. Mnogokrat me je vprašal o napredku naše češke literature, o čemur sem ga rad informiral. Poleg rusčine govori francosko in nemško. Tudi angleško zna za silo. V nemškem jeziku je med drugim napisal tudi knjigo: „Die russische Revolution“, ki jo je izdala založba Harden v Drazdanih.

Zastopniki ukrajinske Rade so prišli v Brest Litovsk. Na vprašanje boljševikov, če priznavajo avtoriteto sovjeta ljudskih komisarjev, so odgovorili z ne. Delegatje centralnih držav so pozdravili zastopnike Ukrajine zelo prijazno.

Ententni poslaniki v Rusiji. Uradno še nepotrjena vest, ki jo pošiljajo petrograški dopisniki švedskim listom, trdi, da pripravljajo ententni poslaniki v Petrogradu izjavo, kjer pravijo, da ni odprta ententi druga pot nego ta, da prično s centralnimi državami mirovna pogajanja.

Boljševiki umaknejo svoje čete s Finske, ko se bo sklenil mir. „Daily Telegraph“ je poročal 5. t. m. iz Petrograda: Izvršilni odbor sovjeta je sprejel 4. januarja predlog ljudskih komisarjev, da se pripozna neodvisnost Finske. Boljševiki so pa sklenili, da bodo umaknili svoje čete iz Finske šele potem, ko se bo sklenil mir.

Aliiranci in mirovno vprašanje. Parlamentarni poročevalec lista „Daily Chronicle“ piše: V vladnih krogih se priznava, da pomenijo predlogi, podani v Brestu Litovskem, resen „nočem“, kateri je treba oficijelno vzeti v vednost. Celu polovičen sprejem ruskih nasvetov po grofu Czerninu kaže na novo razpoloženje. Med Anglijo, Francijo, Združenimi državami in Italijo se v tem oziru že vrše razgovori.

Finska zahteva neodvisnost. Odposlantstvo Finske republike je prispelo v ponedeljek v Berlin. Sprejel ga je državni kancler grof Hertling. Odposlantstvo je izrazilo željo, da bi Nemčija priznala samostojnost Finske. Grof Hertling je izjavil, da Nemčija sicer simpatizira s stremiljenji Finske po samostojnosti, da pa je priznanje finske neodvisnosti odvisno od spora-

zumljenja med Rusijo in Finsko. Sporazumljenje — je izjavil državni kancler — se doseže tem lažje, ker je ruski komisar za vnanje zadeve Trockij sam sporočil v Brestu Litovskem, da bo Rusija finskim željam ugodila, če se Finska sama obrne do ruske vlade.

Finska. Sovjet ljudskih komisarjev predlaga kot odgovor na prošnjo finske vlade, da se jej prizna neodvisnost, sledeče: 1. Prizna se politična neodvisnost finske republike. 2. Določi se v sporazumu s finsko vlado poseben odsek z zastopniki obeh strank, ki naj izdelajo one odredbe nastale vsled izločitve Finske in Rusije.

Sporazum med Rusijo in Ukrajino. Petrograška agentura poroča: Ker so oficijelni zastopniki ukrajinske rade izjavili, da je Ukrajina pripravljena pričeti pogajanja, da se doseže sporazum s sovjetom ljudskih komisarjev, in ker se sovjet želi izogniti vojni z ukrajinsko rado, smatra sovjet ljudskih komisarjev za umestno, da se prično z rado pogajanja o spornih vprašanjih. Sovjet ljudskih komisarjev predlaga torej radi, naj se prično pogajanja za sporazumljenje. Pogajanja naj se vrše v Smolensku ali Vitebsku.

Ukrajinci pri mirovnih pogajanjih. Zastopniki ukrajinske demokratične republike so zahtevali, da se udeležijo mirovnih pogajanj v Brestu Litovskem. Vlade četverozveze so brzojavno sporočile ukrajinski vladi, da priznavajo to zahtevo. V Brest Litovsk je sedaj že prišla ukrajinska deputacija, da se udeležijo mirovnih pogajanj.

Izmenjava ujetnikov. V glavnem odboru državnega zbora je zastopnik vojnega ministrstva izjavil, da so nemški delegati v Petrogradu dobili navodilo, naj čimprej doženejo vprašanje izmenjave ujetnikov. Glede vojnih ujetnikov se namerava izmenjati najprej bolnike in za službo nesposobne, potem starejše moštvo in rodbinske očete. Poznejša izmenjava se bo vršila glava za glavo. Nemčija ima trinajstkrat več ruskih ujetnikov kakor Rusija nemških.

Kako je sestavljena ruska konstituenta. Pariško časopisje prinaša razpredelitev strank v ruski konstituenti. In sicer imajo boljševiki 185 mandatov, revolucionarni socialisti leve 40, ukrajinski revolucionarni socialisti 75, socialni revolucionarji desnice 375, socialni demokrati 25, Moslimi 60, Židje in drugi narodi 20, kozaki 25, veleposóstvo 10, kadeti 24.

Neposredni promet s pismi z Rusijo. Iz Stockholma poročajo, da razglašajo ruska poštna uprava, da je sedaj dovoljen neposredni promet s pismi z Nemčijo, Avstro Ogrsko, Bolgarijo in Turčijo, vendar pregleda vso korespondenco vojaška cenzura.

Konec solunske ekspedicije? „Tageblatt“ poroča iz Curiha: V švicarskih grških krogih smatrajo opustitev solunske ekspedicije za sklenjeno stvar. Ententa je prepričana, da stoji Grška pod vtiskom dogodkov v Rusiji in da bo vedno težje ohraniti prijateljstvo stradajoče grške armade napram solunski armadi. — Glasom vesti pariškega časopisja je general Sarrail došel v Montauban. Pariškim časnikarjem, kateri so ga hoteli intervjuvati, je izjavil, da nima nobenih načrtov za prihodnost. Odklonil je tudi vsako izjavo glede svoje odstavitve.

Borba za mir v Franciji. Berlinski „Vossische Zeitung“ se poroča iz Geneve: Manjšina francoskih socialistov stopa prvič v obrambo načel mednarodnega socializma z izjavo pred javnost. Njena soglasno sprejeta resolucija se glasi: Odbor je prepričan, da so ruski mirovni predlogi za vse vojujoče pripravna podlaga za mirovna pogajanja. Francija in Anglija morata takoj pričeti pogajanja na podlagi ruske formule: nič aneksij in samoodločevanje narodov. Socialistični poslanci so dolžni, da stavijo v tem zmislu zahteve svojim vladam, sicer bi se morali odkloniti vojni krediti. Pričeti bi se moral boj proti vladi, če bi se pokazalo, da zanemarljivo interese Francije, socializma in človeštva.

Francoski in angleški poslanik zapu-
stila Petrograd. Angleški veleposlanik bo
odpotoval dne 7. t. m. iz Petrograda. De-
ležo zapuste tudi častniki, člani vojaškega
odposlaništva. Tudi francoski veleposlanik
odpotojuje iz Petrograda. Ostala bosta v
Stockholmu.

Podržavljenje premogovnikov na
Angleškem. Angleška spodnja zbornica je
sprejela zakon glede na podržavljenje pre-
mogovnikov. Ne gre pa tukaj za trajno po-
državljenje, kakor se je ob mirnem času že
tolikrat priporočalo, marveč očitno le za
prezvez premogovnikov za čas trajanja
vojne. Ob mirnem času smo zahtevali po-
državljenje s stališča varstva konsumentov
in delavcev v premogovnikih. Da hočejo se-
daj te obrate podržaviti, je glavno zaradi-
tega, ker hočejo urediti produkcijo in raz-
delitev premoga s stališča splošnega držav-
nega naziranja. Prej so imeli načrt, da iz-
roče produkcijo in oddajanje premoga po-
sebnemu ministristvu, in bi država oddajala
premog po določenih enotnih cenah tako
kakor oddaja poštne znamke. Mislili so, da
bodo, če prodajajo tono premoga po 15
šilingov (okolo 36 K), zaslužili še več mi-
ljonov funtov šterlingov (funt šterl. 24 K)
za državni zaklad. Ta akcija je zaradi tega
važna, ker je stališče Anglije v vojni in
napram njenim zaveznicam podobno onemu
Nemčiji na nasprotni strani, ki svoje zavez-
nice podpirata s svojimi bogatimi zaloga-
mi premoga.

Pomoč Amerike. Contradmiral Dew-
les je v konferenci za plovbene zadeve
izjavil, da je načrt glede zgradbe 1000
lesenih ladij neizvedljiv, ker ni na razpo-
lago dovolj v to svrhu porabnega lesa.

Povodenj vsled viharja. Madridski list
„Dia“ poroča, da je silen vihar razdelal o-
gromne ribnjake pri San Sebastianu na
otoku Gomeri. Mesto je preplavljeno in
zelo poškodovano. Mnogo ljudi je utonilo.

Potres v Guatemali. Iz Washingtona
poročajo: Potres v Guatemali je večino juž-
nih mest skoraj popolnoma razdelal. Tis-
kovnemu uradu se poroča, da je škoda
ogromna. Mnogo tisoč oseb je brez strehe.

Wilsonovi vojni predlogi. Wilson je
predložil kongresu predloge glede nastopa
vlade napram železničarjem. Zakoni, ki iz-
ražajo namene predsednika, se bodo takoj
predložili. Železniške družbe naj dobe pri-
merne odškodnine. Za popravilo železnic naj
se dovoli fond 500 milijonov dolarjev. Wil-
son je polagal važnost na garancije del-
ničarjem železnic ter je izjavil: Naša prva
dolžnost je seveda, da vzdržimo splošni in-
teresa za splošno varnost in da ustvarimo
gotovost, da ne bo nič oviralo uspešnega
nadaljevanja velike vojne za svobodo in
pravo. Dolžnost pa je tudi za javno vest
in javno čast, da branimo privatne interese,
v katere posegamo, pred krivičnim odško-
dovanjem.

Wilsonovi mirovni pogoji. Ameriški
poročevalci angleških listov so izvedeli da
je izdelal Lansing načrt o mirovnih pogo-
jih zaveznikov. Lansing je izjavil, da Wil-
sonov načrt splošno zahteva: 1. Odstopiti
naj se Alžacija-Lorena. 2. Odstopiti naj
se južna Tirolska in Trst. Obnove naj se
Belgija, Srbija, Črna gora in Rumunija. 4.
Turčija naj se iztisne iz Evrope. 5. Povrne
naj se vsa škoda, posebno tista, ki je na-
stala vsled potapljanja ladij. 6. Zagotovi
naj se, da ne postane nobena nekdanja ru-
ska dežela, ki je proglašena za samostojno,
odvisna od četverozveze.

Prepoved prodaje alkoholnih pijač
v Kanadi. Kanadska vlada je prepovedala
z dnem 24. decembra pr. L vsako trgovino
z alkoholnimi pijačami. Import je prepove-
dan z omenjenim dnem, transport v Kana-
di, od 1. aprila t. l. dalje. Prepove se tudi
vsako izdelova je alkoholnih pijač.

Stališče Japonske. Japonci ne namera-
vajo napasti Rusije. Borzne špekulante, ki
so širili spremenljiva poročila o Rusiji, so
zaprli. Zelo se pa razburjajo proti združenim
državam, ker je Wilson prepovedal iz Ame-

rike izvoz na Japonsko. Vsi listi v Tokiju
so pisali, da so s tem napovedale Združene
države gospodarsko vojno Japonski.

Cene za zlato so v zadnjem času
znatno padle. Med navijalci cen za zlato je
zavladala vsled tega prava panika. Danes
plačujejo za en gram 14 karatnega zlata 4
kron 50 vin. do 4 kron 80 vinarjev. Ko
je bila cena zlata najvišja, so plačevali za
en gram takega zlata 10 kron 70 vin. Dife-
renca v cenah znaša torej okroglo 60 od-
stotkov. Mnogo špekulantov je izgubilo zad-
nji čas prav veliko. Nek mali trgovec z
zlatom v Währingu, ki je bil nakupil 3 kg.
zlata in dal zanj okolo 30.000 kron, ima
okroglo 15.000 kron izgube.

Obvestilo Unijskega načelstva.

Glede na pristojbinski namestek.

Od davčnih oblasti dobivajo naše po-
družnice ponovno rozive, da podajo izkaze
za odmero pristojbinskega namestka o
stanju imetja skupin. Vsem tem skupinam
priporočamo, da na tak poziv odgovore
davkarski oblasti tako-le:

„C. kr. finančno ministristvo je oprostilo
z odlokom z dne 12. novembra 1913, št.
77.087/13, Unijo rudarjev avstrijskih z vse-
mi njenimi podružnicami in krajevnimi skupi-
nami plačevanja pristojbinskega namestka
od premakljivega imetja za VII. deset-
letje. Ker skupina nima nepremakljivega
imetja, nismo dolžni predložiti izkaza za
odmero pristojbinskega namestka.“ Datum
Podpis. Pečat.

Za tiskovni sklad „Delavca“ je daro-
val Jernej Bizjak 70 vin. Lepa hvala.
Uprava.

Izdajatelj Ivan Milner
Odgovorni urednik Viktor
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Registrirna blagajna

ki se več ne potrebuje, se more ta-
koj prodati ob ugodnih pogojih
proti gotovini firmi National
Registrier - Kassen G. m.
b. H., Dunaj, VII., Sieben-
.- sterngasse. 31. .-

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo
navodilo o

moderni negi prs.

Preizkužen svet, če uvenejo
ali niso dovolj polne!
Pišite zaupljivo na naslov:
Ida Krause, Pressburg
(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abl. 97.
Ne stane nič!

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj
uničevalec korenin „Ria-Balsam“
vaša kurja očesa, bradavice in
oroženelo kožo v treh dneh
brez bolečin. Cena lončku s
poroščevim listom K 2.75, trije
lončki K 5.50, 6 lončkov K 8.50.
Stotine za hvalnih in priznanih
pisem Kemi, Košice (Kaschau,
Kassa) 1. poš. predal 12/639, Ogr.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Francišanskol. 2.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko.